

Коопсуздук Кеңеши

31-октябрь 2000

1325-Резолюция (2000)

Коопсуздук Кеңеши тарабынан 2003-жылдын 31-октябрында анын 4213-отурумунда кабыл алынган

Коопсуздук Кеңеши,

Өзүнүн 1999-жылдын 25-августундагы 1261 (1999), 1999-жылдын 17-сентябрындагы 1265 (1999), 2000-жылдын 19-апрелиндеги 1296 (2000) жана 2000-жылдын 11-августундагы 1314 (2000) резолюцияларына, ошондой эле өз төрагасынын тиешелүү билдирүүсүнө *таянып* жана аялдардын укуктарына жана эл аралык тынчтыкка арналган (Эл аралык аялдар күнү) (SC/6816) Бириккен Улуттар Уюмунун Күнүнө байланыштуу Төрага тарабынан 2000-жылдын 8-мартында жасалган басма сөз үчүн билдирүүгө *дагы таянып,*

Ошондой эле Пекин декларациясында жана Иш-аракеттердин платформасында бекемделген милдеттенмелерге, ошондой эле «Аялдар 2000-жылы: эркектер менен аялдардын ортосундагы теңчилик, XXI кылымда өнүгүү жана тынчтык» (A/S –23/10/Rev, I) деген аталышта Бириккен Улуттар Уюмунун Генералдык Ассамблеясынын жыйырма үчүнчү атайын сессиясынын жыйынтыктоочу документинде камтылган, айрым алганда аялдарга жана куралдуу жаңжалдарга тиешелүү жагдайларга *таянып,*

Бириккен Улуттар Уюмунун Уставынын максаттары менен принциптерин жана Коопсуздук Кеңешинин Уставга ылайык эл аралык тынчтыкты жана коопсуздукту колдоочу башкы жоопкерчилигин эске алып,

Качкындарды жана аргасыз жер которгондорду кошкондо жарандык калк, өзгөчө аялдар жана балдар куралдуу жаңжалдардын терс таасирине кабылгандардын көпчүлүгүн түзөөрү жана улам көбүрөөк комбатанттар менен куралдуу элементтер үчүн бута болуп бара жатканы жагдайына карата *тынчсызданууну билдирип* жана бекем тынчтык жана элдешүү үчүн ушуга шартталган натыйжаларды *моюнга алып,*

Жаңжалдардын алдын алууда жана жөнгө салууда жана тынчтыкты орнотууда аялдардын маанилүү ролун *кайрадан ырастап* жана тынчтыкты жана коопсуздукту колдоо жана чындоого көмөк көрсөтүү боюнча бардык күч-аракеттери менен алардын тең укукта жана ар тараптуу катышууларынын маанилүүлүгүн жана жаңжалдардын алдын алуу жана жөнгө салуу жагдайында чечим кабыл алуу процессинде алардын ролун күчөтүү зарылдыгын *белгилеп,*

Жаңжалдардын учурунда жана андан кийин аялдардын жана кыздардын укуктарын коргоочу адам укугу жаатында эл аралык гуманитардык укукту жана нормаларды толук көлөмдө сыйлоо зарылдыгын *дагы кайрадан ырастат*,

Минадан ажыратуу жана мишалык коопсуздук жөнүндө маалымат берүү программаларында аялдар менен кыздардын өзгөчө керектиги эске алынышы үчүн бардык тараптардын камсыз болуу зарылдыгын *өзгөчө белгилеп*,

Тынчтыкты колдоо боюнча операцияларды жүргүзүүдө гендерлик проблематиканы эсепке алуунун өтө зарылдыгын моюнга алып жана ушуга байланыштуу тынчтыкты колдоп көп компоненттүү операцияларды жүргүзүүдө гендерлик проблематиканы эсепке алууну камсыз кылуу боюнча Виндхук декларациясын жана Намибия иш-аракеттер планын *белгилеп* (S/2000/693),

2000-жылдын 8-мартында басма сөз үчүн жасалган анын Төрагасынын билдирүүсүндө камтыган жаңжалдуу кырдаалдарда аялдар менен балдарды коргоо, өзгөчө муктаждыктары жана адам укугу маселелери боюнча бардык тынчтыкты сактоочу персоналдарды адистештирип даярдоого карата сунуштардын маанилүүлүгүн *дагы моюнга алып*,

Аялдарга жана балдарга куралдуу жаңжалдардын таасирин түшүнүү жана тынчтык процессинде аларды коргоого жана толук катышууга кепилдик берүүчү натыйжалуу уюштуруу механизмдеринин болушу кыйла деңгээлде эл аралык тынчтыкты жана коопсуздукту колдоого жана чындоого көмөктөшүүгө жардам берээрин *моюнга алып*,

Аялдарга жана кыздарга куралдуу жаңжалдардын таасири жагдайында топтомо маалыматтардын керектигин *белгилеп*,

1. Мүчө мамлекеттерди улуттук, региондук жана эл аралык институттардын жана жаңжалдардын алдын алуу, жөнгө салуу жана чечүү механизмдеринин алкагында чечим кабыл алуунун бардык деңгээлдерине аялдардын кыйла активдүү катышуусун камсыз кылууга *көшөрүп чакырат*;

2. Генералдык катчыны жаңжалдарды жана тынчтык процесстерди жөнгө салууда директивалуу деңгээлдерде аялдардын катышуусун активдештирүү сунуш кылынуучу анын стратегиялык иш-аракеттер планын (A/49/587) ишке ашырууга *чакырат*;

3. Генералдык катчыны атайын өкүлдөрдүн жана элчилердин кызматына аялдарды көбүрөөк дайындоону жана аларга анын атынан кайрымдуулук кызматтарды көрсөтүү миссиясын ишке ашырууну тапшырууга *көшөрүп чакырат* жана ушуга байланыштуу мүчө мамлекеттерди дайыма жаңыланып туруучу борбордоштурулган тизмеге киргизүү үчүн талапкерлерди Генералдык катчыга берүүгө *чакырат*;

4. Андан ары Генералдык катчыны Бириккен Улуттар Уюмунун талаа операцияларынын алкагында жана өзгөчө аскердик байкоочулардын, жарандык полициялык персоналдын, адам укугу жана гуманитардык персонал боюнча кызматкерлердин арасында аялдардын ролу менен салымын кеңейтүүгө жетишүүгө *көшөрүп чакырат*;

5. Тынчтыкты колдоо боюнча операцияда гендердик келечекке кошулууга өзүнүн даяр экендигин *билдирет* жана Генералдык катчыны талаа операцияларында гендердик компонент мүмкүн болгон жерлерде кошууну камсыз кылууну *көшөрүп чакырат*;

6. Генералдык катчыдан мүчө мамлекеттерге даярдоо жагдайында жетектөөчү көрсөтмөлөрдү берүүнү жана аялдарды коргоого, укуктарына жана өзгөчө муктаждыктарына, ошондой эле тынчтыкты жана тынчтыкты орнотууну колдоо боюнча бардык чараларга аялдарды тартуунун маанисине тиешелүү материалдарды берүүнү *суранат*, мүчө мамлекеттерге ушул элементтерди, ошондой эле жайылтуунун алдында аскердик жана жарандык полиция персоналдын даярдоонун улуттук программаларына ВИЧ/СПИД проблемасын моюнга алуу маселеси боюнча даярдоону кошууну *сунуш кылат* жана андан ары Генералдык катчыдан тынчтыкты колдоо боюнча операцияларга жарандык персоналды ушул сыяктуу даярдоону камсыз кылууну *суранат*;

7. Тиешелүү фонддор жана программалар тарабынан, анын ичинде аялдардын кызыкчылыгында өнүктүрүү үчүн Бириккен Улуттар Уюмунун фонду жана Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду жана качкындардын иштери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Жогорку комиссарынын башкармалыгы жана башка тиешелүү органдар тарабынан көрүлүүчү күч-аракеттерди кошкондо гендерлик аспектилерди эске алуу менен персоналды даярдоо боюнча күч-аракеттерди өзүнүн ыктыярдуу финансылык, техникалык жана материалдык колдоосун кеңейтүүгө мүчө мамлекеттерди *көшөрүп чакырат*;

8. Тынчтык макулдашууларын макулдашууда жана ишке ашырууда гендердик аспектилерди, анын ичинде башкалардын арасында эске алууга негизделген ыкманы колдонууга бардык аракеттенүүчү жактарды *чакырат*:

а) Репатрациянын жана жайгаштыруунун жүрүшүндө, ошондой эле реабилитацияга, реинтеграцияга жана жаңжалдардан кийинки калыбына келтирүүгө тиешелүү болгон учурларда аялдардын жана кыздардын өзгөчө муктаждыктарын;

б) Аялдар көтөргөн жергиликтүү тынчтык демилгелерин жана жаңжалдарды жөнгө салуунун жергиликтүү процесстерин колдоого жана тынчтык макулдашууларын ишке ашыруунун бардык механизмдеринин иш-аракетине аялдарды тартууга багытталган чараларды;

в) Аялдарды жана кыздарды коргоону жана адам укугун сыйлоону, өзгөчө конституцияга, шайлоо системасына жана полиция менен сот органдарынын иштерине тиешелүүлөрдү камсыз кылуучу чараларды.

9. Куралдуу жаңжалдардын бардык тараптарын толук көлөмдө аялдардын жана кыздардын укуктарына жана аларды коргоого карата, өзгөчө жарандык жак катары, атап айтканда 1949-жылдагы Женева конвенциясына жана 1977-жылдагы конвенцияларга Кошумча протоколдорго, 1951-жылдагы Качкындар жөнүндөгү конвенцияга жана 1967-жылдагы ага Протоколдорго, 1979-жылдагы Аялдарга карата басмырлоонун бардык формаларын жоюу жөнүндө конвенцияга жана 1999-жылдагы ага Факультативдик протоколго жана 1989-жылдагы Баланын укугу жөнүндө Бириккен Улуттар Уюмунун конвенциясына жана 2000-жылдын 25-майындагы ага эки Факультативдик протоколго ылайык ага жарактуу жагдайларга карата эл аралык укуктук нормаларды сактоого жана Эл аралык кылмыш-жаза сотунун Рим статусунун тиешелүү жоболорун эске алууга *чакырат*;

10. Куралдуу жаңжалдарда бардык тараптарды жыныстык таандыктыгы боюнча күч колдонууга шартталган, өзгөчө зордуктоодон жана сексуалдык келекелөөнүн башка формаларынан жана куралдуу жаңжалдар болгон кырдаалдардагы күч колдонуунун бардык башка формаларынан аялдарды жана кыздарды коргоо үчүн атайын чараларды көрүүгө *чакырат*;

11. Бардык мамлекеттер мыйзамсыздыкты жоюуга жана тукум курут кылууда күнөөлүү адамдарды соттук изилдөөнү, адамзатка каршы кылмыштарды жана аскердик кылмыштарды, аялдарга жана кыздарга карата күч колдонуунун сексуалдык жана башка формаларына тиешелүү кылмыштарды кошуу менен ишке ашырууга жоопкерчилик тартаарын *өзгөчө белгилейт* жана ушуга байланыштуу ушул мүмкүн болгондо мунапыс жөнүндө жоболордун аракети ушул кылмыштарга жайылтылбашын камсыз кылуу зарылдыгын белгилейт;

12. Куралдуу жаңжалдарда бардык тараптарды качкындардын лагерлеринин жана конуштарынын жарандык жана гуманитардык мүнөзүн сыйлоого жана аялдар менен кыздардын өзгөчө муктаждыктарын, анын ичинде аларды долбоорлоодо көңүлгө алууга *чакырат* жана 1998-жылдын 19-ноябрындагы өзүнүн 1208 (1998) жана 2000-жылдын 19-апрелиндеги 1296 (2000) резолюцияларына *таянат*;

13. Тынчтыкты колдоо боюнча операцияларда гендердик аспекти эске алууга өзүнүн даяр экендигин *билдирет* жана Генералдык катчыны бардык талаа жумуштарына гендердик компоненттерди кошууну камсыз кылууга *көшөрүп чакырат*;

14. Тиешелүү гуманитардык алып салууну кароо үчүн аялдар менен кыздардын өзгөчө муктаждыктарын көңүлгө алуу менен жарандык калк үчүн алардын потенциалдык натыйжаларын Бириккен Улуттар Уюмунун Уставынын 41-статьясы боюнча чаралар көрүлгөн учурда ар дайым эске алууга өзүнүн даяр экендигин *ырастайт*;

15. Коопсуздук Кеңешинин миссиясы аялдардын гендердик көз карашын жана укуктарын, анын ичинде жергиликтүү жана эл аралык аялдар тобу менен консультацияларды өткөрүү аркылуу эске алышын камсыз кылууга өзүнүн даяр экендигин *билдирет*;

16. Генералдык катчыдан аялдар менен кыздарга куралдуу жаңжалдардын таасири жөнүндө, тынчтык орнотууда аялдардын ролу жөнүндө жана тынчтык процесстериндеги жана жаңжалдарды жөнгө салууда гендердик аспекти жөнүндө изилдөө жүргүзүүнү *суранат* жана андан ары аны ушул изилдөөнүн жыйынтыктары жөнүндө Коопсуздук Кеңешине доклад берүүнү жана аны Бириккен Улуттар Уюмунун бардык мүчө мамлекеттеринин тескөөсүнө берүүнү *суранат*;

17. Генералдык катчыдан тынчтыкты колдоо боюнча миссияларды өткөрүүдө гендердик проблематиканы эске алууну камсыздоо боюнча күч-аракеттерди ишке ашыруунун жүрүшү жөнүндө жана аялдар менен кыздарга тиешелүү бардык башка аспекти жөнүндө маалыматты Коопсуздук Кеңешине өз докладында тиешелүү учурларда камтууну *суранат*;

18. Ушул маселелер боюнча активдүү иш жүргүзүүнү улантууга *токтоом кылат*.